

BIBLICKÉ STRETNUTIA VI

Prípád nemravnosti v Korintskej Cirkvi

1Kor 5,1-13

Modlitba

Nebeský Otče, s vierou berieme do rúk Sväté písmo. Veríme, že obsahuje slová, ktoré majú byť svetlom na životnej ceste. Bože, Duch Svätý, ty si vnukol svätopiscom, čo majú napísať; prosíme ťa, pomáhaj nám pochopiť všetky tieto slová a daj nám silu podľa nich žiť.

Pane Ježišu, dvom emauzským učeníkom horelo srdce, keď si im vysvetľoval Písmo. Rozohrej aj naše srdcia láskou k tebe, keď budeme čítať Sväté písmo, a daj, nech ťa stále hlbšie poznávame. Svätí Cyril a Metod, vy ste prví preložili Sväté písmo do reči našich predkov. Vyproste nám lásku k Svätému písmu a odhodlanosť stvárať podľa neho celý náš život.

Prvý List Korint'anom

Autorom prvého listu Korint'anom je apoštol Pavol a napísal ho roku 56/57 počas svojho pobytu v Efeze. Adresuje ho kresťanskému spoločenstvu v Korinte, ktoré vzniklo v rokoch 50/51-52 vďaka Pavlovmu apoštolskému pôsobeniu a ohlasovaniu evanjelia počas jeho druhej misionárskej cesty. V spoločenstve boli kresťania židovského i pohanského pôvodu.

Pavlove kontakty s kresťanmi v Korinte boli veľmi osobné a intenzívne. Svedčí o tom aj jeho návšteva počas tretej misionárskej cesty, ale najmä ich rozsiahla vzájomná korešpondencia. V NZ sa zachovali dva Pavlove listy Korint'anom a svojou dĺžkou sú spolu najrozsiahlejšími Pavlovými spismi s jedným mestom. Okrem týchto dvoch listov však Pavol napísal do Korintu aspoň ďalšie dva listy, ktoré sa však nezachovali (no niektorí vedci zistili náznaky až siedmich listov – vrátane kanonických). Takisto Korint'ania viac krát písali Pavlovi (1Kor 7,1 „o tom čo ste napísali“), alebo mohol mať Pavol správy o živote kresťanov v tomto meste napr. aj z ústnych zdrojov (1Kor 1,11 „z domu Chloe mi o vás oznámili“).

Mesto Korint

Mesto Korint bolo jedno z najdôležitejších hospodárskych centier Rímskej ríše. Bolo situované na dôležitej obchodnej ceste a malo prístup k dvom moriam s dvoma prístavmi. Obyvatelia mesta patrili k rôznym sociálnym skupinám a pochádzali z mnohých národov z viacerých častí Rímskej ríše. To všetko, spolu s archeologickými dokladmi a svedectvami starovekých autorov svedčí o značnej ekonomickej prosperite mesta, ale aj o sociálnych rozdieloch a zníženom stupni morálnej citlivosti. Tieto všetky problémy sa odzrkadľujú aj medzi kresťanmi, ako sa to dá vidieť aj v Pavlových listoch. Pavol viac krát reaguje na naliehavé teologické, sociálne a morálne otázky kresťanov v Korinte (napr. súperiace skupiny pod vedením rôznych vedúcich osôb, problémy so sexualitou, manželské otázky, liturgia a sociálna zaangažovanosť, úlohy v Cirkvi) a ponúka riešenia podnetné aj pre dnešné kresťanstvo, neraz zmietané problémami.

Text

Ba počut' aj o smilstve medzi vami, a o takom smilstve, o akom ani medzi pohanmi nepočut', aby mal niekto manželku svojho otca. ² A vy sa ešte vystatujete namiesto toho, aby ste radšej žialili a vylúčili spomedzi seba toho, čo sa dopustil takého činu! ³ Ja som už, hoci telom vzdialený, no duchom prítomný, rozhodol ako prítomný, že toho, čo to urobil, ⁴ treba v mene nášho Pána Ježiša, keď sa zhromaždíme, vy a môj duch, s mocou nášho Pána Ježiša, ⁵ vydat' satanovi na záhubu tela, aby sa duch zachránil v Pánov deň.

⁶ Vaše vystatovanie nie je dobré. Neviete, že trocha kvasu prekvasí celé cesto? ⁷ Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom. Ste totiž akoby nekvasený chlieb. Ved' bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus. ⁸ Preto slávme sviatky nie v starom kvase ani v kvase zloby a neprávnosti, ale s nekvaseným chlebom čistoty a pravdy.

⁹ Napísal som vám v liste, aby ste sa nestýkali so smilníkmi. ¹⁰ Pravda, nie so smilníkmi tohoto sveta či s chamtivcami, s lupičmi alebo modloslužobníkmi; to by ste museli ujsť z tohoto sveta. ¹¹ Ale teraz som vám napísal, aby ste sa nestýkali s tým, kto sa volá bratom, a je smilník, chamtivec, modloslužobník, utrhač, opilec alebo lupič; s takým ani nejedzte. ¹² Ved' prečo by som mal súdiť tých, čo sú mimo?! Vari nesúдите aj vy tých, čo sú vnútri?! ¹³ Lebo tých, čo sú mimo, bude súdiť Boh. Vylúčte zlého spomedzi seba!

Štruktúra

- 1-5 Situácia v Korinte a navrhované riešenie
- 6-8 Prirovnanie ku kvasu a pasche
- 9-13 Výzva ku konaniu

A. 1-5 SITUÁCIA V KORINTE A NAVRHOVANÉ RIEŠENIE

Ba počuť aj o smilstve medzi vami, a o takom smilstve, o akom ani medzi pohanmi nepočuť, aby mal niekto manželku svojho otca. ² A vy sa ešte vystatujete namiesto toho, aby ste radšej žiaľili a vylúčili spomedzi seba toho, čo sa dopustil takého činu!

³ Ja som už, hoci telom vzdialený, no duchom prítomný, rozhodol ako prítomný, že toho, čo to urobil, ⁴ treba v mene nášho Pána Ježiša, keď sa zhromaždíme, vy a môj duch, s mocou nášho Pána Ježiša, ⁵ vydať satanovi na záhubu tela, aby sa duch zachránil v Pánov deň.

Pavol reaguje na správy, ktoré dostal z Korintu, keď hovorí, že je počuť o smilstve. **Smilstvo** znamená nezriadený sexuálny postoj (v gréčtine „porneia“). Takéto správanie je nezlučiteľné s Božím kráľovstvom: **Ef 5,5** „Lebo uvedomte si a pochopte, že ani jeden smilník, ani nečistý, ani chamtivec, čo je modloslužobník, nemá dedičstvo v Kristovom a Božom kráľovstve“. Hriechy súvisiace so sexualitou sú dané do súvislosti s modloslužbou. Takéto počínanie je odsúdené aj na iných miestach: **1Kor 6,9** „Neviete, že nespravodliví nebudú dedičmi Božieho kráľovstva? Nemýľte sa: ani smilníci, ani modloslužobníci, ani cudzoložníci, ani chlipníci, ani súložníci mužov“. Podľa Pavla aj Izreal na púšti bol obeťou modloslužby a žiadostivosti: **1Kor 10,1,8** „Nechcem, bratia, aby ste nevedeli, že všetci naši otcovia boli pod oblakom, všetci prešli cez more ... ⁸ Ani nesmilnime, ako niektorí z nich smilnili, a padlo ich za jeden deň dvadsaťtritisíc“; Situácia kresťanov je ešte vážnejšia, pretože žijú na konci vekov: **1Kor 10,11** „A toto sa im stalo ako predobraz a bolo napísané ako napomenutie pre nás, ktorých zastihol koniec vekov“ Kresťania žijú akoby o polnoci nového roku: očakávaný moment príchodu Spasiteľa už nastal, takže sú naozaj posledné časy: iba malý okamih ich delí od poslednej chvíle.

To čím sa Korint'ania chválili (**mať manželku svojho otca**) bolo zakázané už v SZ: **Lv 18,8** „Neodkryješ nahotu ženy svojho otca, to je telo tvojho otca“. Je to posvätná oblasť a hranica, ktorú nikto nesmie prekročiť. O takomto niečom **nepočuť ani medzi pohanmi**. S najväčšou pravdepodobnosťou sa muselo jednať o druhú otcovu manželku a nie o vlastnú matku. Hoci sa neprirodzené sexuálne styky šírili grécko-rímskym svetom a grécky ideál priateľstva obsahoval okrem iného aj homosexualitu, spolužitie s otcovou manželkou bolo zakázané aj rímskym

zákonom. **Vystatovať sa** tým čo je skôr dôvodom k hanbe pripomína **Fil 3,19** „*ich koniec je záhuba, ich bohom je brucho a hanba je slávou tých, čo zmyšľajú pozemsky*“.

Takéto správanie sa netýka iba jednotlivca, ale má dosah aj na spoločenstvo. Každý hriech, okrem osobného rozmeru, má aj vplyv aj na ostatných kresťanov a celú Cirkev. Preto tolerovanie môže poškodiť celú Cirkev a predstavuje hrozbou pre posledné časy: **Hebr 12,14-16** „*Usilujte sa o pokoj so všetkými a o svätosť, bez ktorej nik neuvidí Pána.* ¹⁵ *Dbajte na to, aby nik nepremeškal Božiu milosť; aby nevyrazil nejaký koreň horkosti a nevyvolal zmätok a nenakazil mnohých.* ¹⁶ *Nech nik nie je smilník alebo sveták ako Ezau, ktorý za jediný pokrm predal svoje prvorodenstvo*“. Smilstvo jednotlivca znečisťuje celú Cirkev a ohrozuje dielo apoštola, ktorý chce predstaviť Bohu čisté spoločenstvo: **2Kor 11,2** „*Veď horlím za vás Božou horlivosťou. Zasnúbil som vás jednému mužovi, aby som vás odovzdal Kristovi ako čistú pannu*“.

Pavol zdôrazňuje posvätenie spoločenstva ako Božiu vôľu: **1Sol 4,3** „*Lebo to je Božia vôľa, vaše posvätenie*“. Konkrétne sa to prejavuje v snahe vyhýbať sa nečistote: **Ef 5,3,5** „*Smilstvo a akákoľvek nečistota alebo lakomstvo nech sa ani len nespomenú medzi vami, ako sa patrí na svätých...* ⁵ *Lebo uvedomte si a pochopte, že ani jeden smilník, ani nečistý, ani chamtivec, čo je modloslužobník, nemá dedičstvo v Kristovom a Božom kráľovstve*“; **Gal 5:19** „*A skutky tela sú zjavné: je to smilstvo, nečistota, chlipnosť*“. To všetko patrí k starému životu, zatiaľ čo kresťan má hľadať čo je hore: **Kol 3,1-3** „*Ak ste teda s Kristom vstali z mŕtvych, hľadajte, čo je hore, kde Kristus sedí po pravici Boha!* ² *Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi!* ³ *Veď ste zomreli a váš život je s Kristom ukrytý v Bohu*“. Život v Duchu Svätom smeruje od hriechu k novému životu s jeho prejavmi: **Gal 5,22** „*Ale ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť*“.

Napriek fyzickej vzdialenosti sa Pavol stále zaujímal o spoločenstvá, ktoré založil: „*Ja som už, hoci telom vzdialený, no duchom prítomný*“ (v. 3). Snažil sa im pomôcť a zasiahnúť nakoľko to bolo na diaľku možné. Navrhované riešenie v našom prípade (odstránenie hriešnika zo spoločenstva) nie je samovoľná akcia (lynčovanie), ale istý druh súdu, ktorý podlieha presným pravidlám. Už v SZ existovali základné línie pre rozhodovanie sporov a následné tresty: **Dt 17,6** „*Ten, kto má zomrieť, zahynie na základe výpovede dvoch alebo troch svedkov*“. Súdna prax a tresty sa vyskytovali aj v Cirkvi a aj Matúšove evanjelium dáva isté usmernenia: **Mt 18,15-17** „*Keď sa tvoj brat prehreší proti tebe, choď a napomeň ho medzi štyrmi očami. Ak ťa počúvne, získal si svojho brata.* ¹⁶ *Ak ťa nepočúvne, príber si ešte jedného alebo dvoch, aby bola každá výpoveď potvrdená ústami dvoch alebo troch svedkov.* ¹⁷ *Keby ani ich nepočúvol, povedz to cirkvi. A keby ani cirkev nechcel poslúchnuť, nech ti je ako pohan a mýtnik*“.

Cieľom napomínania a súdenia nie je záhuba druhého, ale jeho záchrana. V tomto kontexte treba chápať aj slová „*na záhubu tela... aby sa duch zachránil*“. Cieľom je vždy zachrániť druhého a umožniť mu nápravu. V každom prípade sa jedná o vážny prípad a takéto rozhodnutia sa konajú „*v mene nášho Pána Ježiša*“. Je to rozhodnutie Cirkvi a to je na vyššej úrovni ako ľudský plán. Autorita Cirkvi je odvodená od Ježiša: **Lk 10,16** „*Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda. Kto však pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal*“ **Mt 18,18** „*Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi*“. Takéto rozhodovanie nie je samovoľné, ale deje sa v kolegiálite: „*keď sa zhromaždíme, vy a môj duch*“.

B 6-8 PRIROVNANIE KU KVASU A PASCHE

⁶ *Vaše vystatovanie nie je dobré. Neviete, že trocha kvasu prekvasí celé cesto?* ⁷ *Vyčistíte starý kvas, aby ste boli novým cestom. Ste totiž akoby nekvasený chlieb. Veď bol obetovaný náš*

veľkonočný Baránok, Kristus.⁸ Preto slávme sviatky nie v starom kvase ani v kvase zloby a nepravosti, ale s nekvaseným chlebom čistoty a pravdy.

Slová o kvase, ktorý „prekvasí celé cesto“ nás vovádzajú do sekcie, ktorá obsahuje prirovnania známe už z evanjelií. Sú to najmä obrazy o meste na vrchu, soli dávajúcej chuť, svetle, ktoré svieti a horčičnom zrnku, ktoré narastie na veľký strom. **Mt 5,13-14** „Vy ste sol' zeme. Ak sol' stratí chuť, čím ju osolia? Už nie je na nič, len ju vyhodíť von, aby ju ľudia pošliapali.¹⁴ Vy ste svetlo sveta. Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť“. **Mt 13,31-32** „Nebeské kráľovstvo sa podobá horčičnému zrnku, ktoré človek vzal a zasial na svojej roli.³² Ono je síce najmenšie zo všetkých semien, ale keď vyrastie, je väčšie než ostatné byliny a je z neho strom, takže prilietajú nebeské vtáky a hniezdia na jeho konároch“. Spoločným bodom je malé množstvo, ktoré je veľmi významné pre celok.

Kvas je pre cesto rozhodujúci: aký je kvas, také je aj cesto: **Mt 13,33** „Nebeské kráľovstvo sa podobá kvasu, ktorý žena vezme a vmieša do troch mier múky, až sa všetko prekvasí“. Aj malý kvas prináša veľký výsledok a dáva výsledku svoju formu. **Gal 5,9** „Trochu kvasu prekvasí celé cesto“. **Rm 11,16** „Ak sú sväté prvotiny, potom aj cesto; ak je svätý koreň, potom aj ratolesti“. Platí to ale v oboch významoch: v pozitívnom i negatívnom.

V tejto časti je viacero spoločných bodov so SZ a židovským slávením Veľkej noci. Je to najmä výzva vyčistiť starý kvas a byť novým cestom (v. 7). Na pozadí sú udalosti odchodu z Egypta, keď Izraeliti nemali čas nachystať si kvasený chlieb. Nekvasený chlieb sa potom stal súčasťou každoročného slávenia Veľkej noci: **Ex 12,19** „Sedem dní sa nesmie nájsť vo vašich domoch kvas, lebo každý, kto bude jesť niečo kysnuté, bude z izraelskej pospolitosti vyhladený, či je cudzinec alebo domorodec!“ **Ex 13,7** „Sedem dní sa budú jesť nekvasené chleby a nesmie byť nič kysnuté vidieť v celom tvójom okolí; kysnuté cesto sa nesmie nájsť u teba“.

Kontext Veľkej noci je zdôraznený ešte raz, keď sa hovorí o Kristovi ako o veľkonočnom baránkovi (v. 7b). To je motivácia kresťanského života a odkaz na Veľkú Noc ako základné tajomstvo našej viery. Najmä katechumeni pokrstení na Veľkú noc, ale všeobecne všetci kresťania s Kristom zomierajú hriechu a vstávajú s ním k novému životu. Kristus je veľkonočný baránok **Ex 12,5** „Baránok musí byť bezchybný, ročný samček“ „veď on je ten baránok, ktorý sníma hriechy sveta“; Kristus sa obetoval na kríži a táto jeho obeta má trvalú hodnotu: **Hebr 10,12.14** „priniesol jedinou obeť za hriechy a navždy zasadol po pravici Boha...¹⁴ Lebo jedinou obeťou navždy zdokonalil tých, čo sa posväcujú“. Táto obeta sa sprítomňuje pri dennom slávení svätej omše, kde Kristu je zároveň kňazom, oltárom i obeťou.

Toto slávenie a celý kresťanský život sa má konať nie „v starom kvase zloby a nepravosti, ale s nekvaseným chlebom čistoty a pravdy“. Čistota vyjadruje úprimnosť a priamosť v morálnom zmysle (**Fil 1,10** „aby ste vedeli rozoznať, čo je lepšie, a aby ste boli čistí a bez hany pre Kristov deň“), zatiaľ čo pravda viac zodpovedá logike a zmysľaniu (**2Kor 7,14** „ako sa všetko, čo sme vám hovorili, zakladalo na pravde, tak sa aj naša chvála pred Títom ukázala pravdivá“).

C 9-13 VÝZVA KU KONANIU

⁹ Napísal som vám v liste, aby ste sa nestýkali so smilníkmi.¹⁰ Pravda, nie so smilníkmi tohoto sveta či s chamtivcami, s lupičmi alebo modloslužobníkmi; to by ste museli ujsť z tohoto sveta.¹¹ Ale teraz som vám napísal, aby ste sa nestýkali s tým, kto sa volá bratom, a je smilník, chamtivec, modloslužobník, utrhač, opilec alebo lupič; s takým ani nejedzte.¹² Veď prečo by som mal súdiť tých, čo sú mimo?! Vari nesúдите aj vy tých, čo sú vnútri?!¹³ Lebo tých, čo sú mimo, bude súdiť Boh. Vylúčte zlého spomedzi seba!

Výzva nestýkať sa so smilníkmi (v. 9) sa môže zdať zvláštna najmä v kontexte Ježišovho postoja k hriešnikom, keď im preukazoval milosrdenstvo. Náš kontext je však trochu odlišný: je to ochrana čistoty Božieho ľudu, ktorý má byť ako kvas. Odstránením zlého sa má napomôcť záchrane kvasu. Takisto cieľom odstránenia nie je trvalé zavrnutie. Skôr je to pomôcka k náprave: takáto situácia nabáda uvedomiť si vlastnú chybu a potrebu návratu.

Pavol tu spomína aj útek zo sveta, ale predstavuje ho iba ako teoretickú možnosť, ktorá nenastane „to by ste museli ujsť z tohoto sveta“ (v. 10). Pre Pavla má **svet** pozitívny význam: **1Kor 3,1-22** „*ved' všetko je vaše:*“²² či *Pavol alebo Apollo, Kéfas, svet, život i smrť, prítomnosť aj budúcnosť - všetko je vaše*“. Iným spôsobom je „svet“ predstavený v Jánovom evanjeliu, kde je synonymom zla: **Jn 17,16** „*Nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta*“. Takéto uvažovanie niekedy viedlo k praxi pustovníkov, ktorí opúšťali bežný spôsob života a žili na púšti, neraz aj v extrémnych podmienkach.

Na záver nášho textu (v. 10.11) je smilstvo znova spojené s modloslužbou. Najmä v kontexte Korintu a kultovej prostitúcie je to mnohovravné.

Zoznamy hriechov v tejto sekcii štýlom napodobňujú bežné literárne techniky danej doby, kde podobné zoznamy boli populárne v židovskej i gréckej spoločnosti. Sám Pavol má spolu až 13 podobných zoznamov: hoci sa podobajú, žiadny nie je vyčerpávajúci a všetky podávajú iba najpravdepodobnejšie okolnosti v závislosti od situácie. Uvedme aspoň niektoré z nich: **1Kor 6,9-10** „*Neviete, že nespravodliví nebudú dedičmi Božieho kráľovstva? Nemýľte sa: ani smilníci, ani modloslužobníci, ani cudzoložníci, ani chlipníci, ani súložníci mužov,*¹⁰ *ani zloději, ani chamtivci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči nebudú dedičmi Božieho kráľovstva*“; **Gal 5,19-21** „*A skutky tela sú zjavné: je to smilstvo, nečistota, chlipnosť,*²⁰ *modloslužba, čary, nepriateľstvá, sváry, žiarlivosť, hnevy, zvady, rozbroje, rozkoly,*²¹ *závisť, opilstvo, hýrenie a im podobné. O tomto vám vopred hovorím, ako som už povedal, že tí, čo robia takéto veci, nedosiahnu Božie kráľovstvo*“; **Kol 3,5-8** „*Umrťvujte teda svoje pozemské údy: smilstvo, nečistotu, vášeň, zlú žiadostivosť a lakomstvo, čo je modloslužba!*⁶ *Pre takéto veci prichádza Boží hnev na odbojných synov.*⁷ *Kedysi ste aj vy boli takí, keď ste v nich žili.*⁸ *Ale teraz odložte aj vy všetko: hnev, rozhorčenie, zlobu, rúhanie i mrzké reči zo svojich úst*“; **2Tim 3,2-5** „*Ludia budú totiž sebeckí, chamtiví, chvastaví, pyšní, rúhaví, neposlušní voči rodičom, nevďační, bezbožní,*³ *bezcitní, nezmierniví, ohovárační, nezdržanliví, suroví, bez lásky k dobru,*⁴ *zradní, bezhlaví, nadutí, milujúci viac rozkoše ako Boha;*⁵ *budú mať výzor nábožnosti, ale jej silu budú popierať. A týchto sa chráň!*“; **Rm 1,29-31** „*plných nepravosti, zloby, lakomstva, ničomnosti, plných závidi, vrážd, svárov, ľsti, zlomyseľnosti; sú klebetní,*³⁰ *utrhačskí, nenávidia Boha, urážajú iných, sú pyšní, povyšujú sa, vymýšľajú zlo, neposlúchajú rodičov,*³¹ *sú nerozumní, vierolomní, bezcitní a nemilosrdní*“.

Záver textu ešte raz opakuje slová o vylúčení zo spoločenstva (v. 13b). Toto vylúčenie treba znova vidieť v kontexte ochrany spoločenstva a snahy o nápravu brata aj týmto extrémnym opatrením.

Záverečná modlitba

Bože, Duchu Svätý, ďakujeme ti, že si nás viedol pri čítaní Svätého písma. Veríme, že Ježiš Kristus je pravda. Posilňuj nás v tejto viere. Veríme, že Ježiš Kristus je cesta. Pomôž nám zachovávať všetky jeho slová a nasledovať jeho príklad. Veríme, že Ježiš Kristus je život. Uč nás s úctou a láskou často prijímať sväté sviatosti na udržanie a zveľadenie Božieho života v nás. Panna Mária, nech na tvoj príhovor prijímame a v srdci zachováваме každé slovo, ktoré pochádza od Boha.